

Syöpään sairastuneen työelämään paluun tuki

Työkaluja terveydenhuollon ammattilaisille

Riippumatta työterveyshuoltosopimuksen laajuudesta **työkyvyn arvio** kuuluu jokaiselle työsuhteessa olevalle (Työterveyshuoltolaki 12 §). Yleinen tapa suunnitella työhön paluuta on [työterveysneuvottelu](#). Luottamukselliseen **työterveysneuvotteluun** osallistuvat työntekijän ja työnantajan lisäksi työterveyslääkäri ja usein myös työterveyshoitaja. Neuvottelussa keskustellaan työkykyyn ja työhön paluuseen liittyvistä asioista sekä mahdollisesti työnkuvan muokkauksesta.

Kuntoutuksen muodoista vastaava taho vaihtelee. Lääkinnällisen kuntoutus liittyy sairauteen ja täydentää hoitoja. **Ammattillisen kuntoutus** liittyy ammattiin ja tähtää työssä pysymiseen tai työelämään paluuseen. Eläkevakuutusyhtiöt tukevat työntekijöitä, jotka ovat olleet työelämässä vähintään 5 vuoden ajan ja joilla on työkyvyttömyyden uhka. Edeltävän tulotason on oltava riittävä. Mikäli kriteerit eivät täyty, ammatillista kuntoutusta haetaan Kelasta.

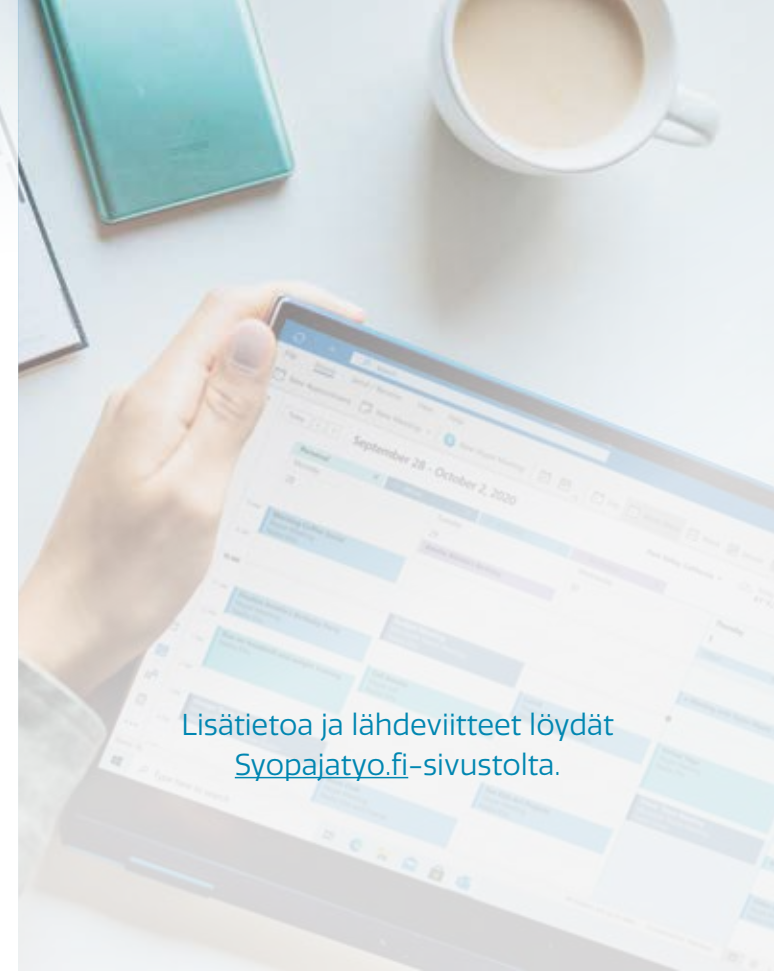
Osasairauspäiväraha: Kela tukee osa-aikaista työhön palaamista. 1.1.2023 alkaen tukea voi saada enintään 150 arkipäivää ja osasairauspäiväraha voidaan myöntää jo omavastuuaikalle. Sairauspoissaoloa edeltävästi on tehtävä vähintään 30 h viikkotyöaika. Työaika vähennetään 40–60 % kokoaikaisesta tuntimäärästä. Vaatii työntekijän oman hakemuksen (täytetään yleensä yhdessä työnantajan kanssa) sekä työolosuhteita tuntevan lääkärin B-lausunnon.

Kuntoutustukea (= määräaikaista työkyvyttömyyseläkettä) haetaan edellisen kappaleen kriteerien mukaan eläkevakuutusyhtiöltä tai Kelalta, jos Kelan 300 päivän sairauspäivärahajakso on täyttynyt ja työkyky on edelleen alentunut. Ei maksimikestoja, vaan ratkaistaan hoito- ja kuntoutussuunnitelman mukaan. Suunnitelma ja hakemus kannattaa tehdä ajoissa. Vaatii lääkärin B-lausunnon.

Osakuntoutustukea (= määräaikaista osatyökyvyttömyyseläkettä) haetaan eläkevakuutusyhtiöltä, Kelalla tätä vaihtoehtoa ei ole. Ei maksimikestoja, ratkaistaan hoito- ja kuntoutussuunnitelman mukaan. Mahdollistaa n. 50 % työ määrän tekemisen.

Työkokeilu: Eläkevakuutusyhtiön kautta yleensä 3 kk kestoisena, jota voidaan perustelluista syistä jatkaa vielä 3 kk. Työkokeilu voi tapahtua omissa (muokatussa) työssä tai toisessa työpaikassa. Työkokeilun aikana työmäärää nostetaan yleensä jakson aikana (minimimäärä 4 h/pv). Vaatii lääkärin B-lausunnon ja työntekijän oman hakemuksen. Myös Kela voi tietyn edellytyksin korvata työkokeilun. Työterveyshuolto neuvoo ja ohjaa järjestelyissä.

Työkyvyttömyyseläkettä haetaan eläkevakuutusyhtiöltä tai Kelasta, mikäli työkyvyttömyys on pysyvä. Eläkevakuutusyhtiöltä haettaessa vaihtoehtona on myös pysyvä osatyökyvyttömyyseläke. Vaatii työntekijän hakemuksen lisäksi lääkärin B-lausunnon.

Lisätietoa ja lähdeviitteet löydät [Syopajatyo.fi](https://syopajatyo.fi)-sivustolta.

Suomen Syöpäpotilaat ry

Veikkaus tukee Suomen Syöpäpotilaat ry:n toimintaa

Esitteen toteutusta ovat tukeneet:

HOIDOT ALKAVAT

HOIDOT LOPPUMASSA TAI TAUOLLA

ESH
ERIKOIS-
SAIRAANHOITO

TT
TYÖTERVEYS-
HUOLTO

J
JÄRJESTÖT

DIAGNOOSI

Alkuselvittelyt
Levinneisyys-
tutkimukset

Sairauspoissaolon
tarve, myös työttömille

ESH **TT**

Psykososiaalisen
tuen tarve, palvelu-
ohjaus & vertaistuki

ESH **TT** **J**

Kysy minkälaista
työtä tekee
– vaikuttaako
hoitovalintaan?

Esimerkkinä
ototoksisuus tai
neuropatia

ESH

30 päivää
sairauspoissa-
oloa

Työnantajan
ilmoitus
työterveyshuollolle

60 päivää
sairauspoissa-
oloa

B-lausunto Kelalle

ESH **TT**

90 päivää
sairauspoissa-
oloa

B-lausunto Kelalle
työterveyshuollosta:
lausunto työssä
jatkamisen mahdolli-
suuksista

TT

Työhön paluu osasairauspäivärahan turvin?
Hoidon suhteen työntöön rajoituksia?
Työterveysneuvottelu?

TT

Paluu entiseen
työhön?
Tarvetta työn
sisällön tai työajan
muokkaukselle?

Työterveys-
neuvottelu?
150 ja 230 päivää
sairauspoissaoloa:
arvio työkyvystä

TT

Vertaistuen tarve

J

300 päivää
sairauspoissa-
oloa

Sairauspäivärahapäi-
vät loppuvat. Mikäli
työkyvyttömyys jatkuu,
kyseeseen voi tulla
kuntoutustuki tai osa-
kuntoutustuki.

Työhön paluuta
voidaan tukea myös
osasairauspäivärahalla
tai työkokeilulla

ESH → **TT**

Työ-
kyvyttömyys
jatkuu

Työkyvyttömyys-
eläkkeen tai osa-
työkyvyttömyys-
eläkkeen
hakeminen

Keskustelu työkyvystä ja työstä hoitoyksikössä voi lyhentää sairauspoissaoloaikaa ja edesauttaa työelämään paluuta. Syöpälääkärin kannanotto sairauden tai hoitojen vaikutuksesta työ- ja toimintakykyyn sekä arviointi kuntoutustarpeesta on hyödyllistä TTH:n lääkärille. Kuntoutussuunnitelman laatiminen ESH:n, TT:n ja potilaan yhteistyössä on suositeltavaa.

Syöpähoitojen akuutit haitat

- Solusalpaajilla akuutit verenkuvamuutokset, infektiherkkyys sekä tyypillisesti ohimenevästi toimintakykyä voimakkaasti alentava vaikutus
- Täsmälääkehoidoilla vähäisempi yleisen suorituskyvyn lasku, harvoin merkittävää immunosuppressiota
- Immunologisten hoitojen suotuista haittavaikutusprofiili
- Säteihoitojen aikana kohdealueen oireita, ei juurikaan systeemihoitoja, ellei yhdistetty solusalpaajaan
- Verisyöpää sairastavilla pitkäkestoinen (≥6 kk) immuunivasteen heikentyminen lääkehoidon päätyttyä

Syöpähoitojen viivästyneet haitat

- Solusalpaajien myöhäiset keuhko- ja sydänhaitat voivat pysyvästi ja merkittävästi heikentää työ- ja toimintakykyä
- Säteihoidosta toiminnallisia haittoja arpeutumisen seurauksena ja osin hormonaalisia/neurologisia; kognitiivisen suorituskyvyn lasku aivoston sädehoidoissa
- Fertiliteetin lasku, menopaussin varhaistuminen
- Psykososiaalisen tuen lisääntynyt tarve
- Krooninen, poikkeava uupumus, fatiikki
- Neurologiset oireet, keskittymiskyvyn ja muistin haasteet (esim. "sytoaiivot")
- Immuuniaktivaation vapauttajien haittavaikutukset muistuttavat autoimmuunisairauksia ja voivat ilmaantua hoitojen jo päätyttyä; osa kroonisista haitoista voi vaatia pysyvää lääkitystä, kuten hormonikorvaushoitoja

[Syopajaty.fi](https://syopajaty.fi)-sivustolla on tietoa tukitoimista ja mahdollisuuksista sairastuneille ja ammattilaisille. Kerro esim. [Työikäisen syöpäpotilaan etuudet ja palvelut](#) -esitteestä.

Vastuullisen työkyvyn tuki -hankkeen (TYÖOTE 2020–2023)
[toimintamallit](#) (Työterveyslaitos)